EVROPSKA
KOMISIJA

Strasbourg, 3.10.2017
COM(2017) 572 final

SPOROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU, EVROPSKEMU EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU REGIJ

Uspešno izvajanje javnega naročanja v Evropi in za njo

Uvod

V času temeljnih sprememb za EU in obnovljene razprave o njeni prihodnji usmeritvi je jasno, da si Evropejci zaslužijo in vse bolj zahtevajo EU, ki dosega konkretne rezultate. Ukrepi, sprejeti na ravni EU, bi morali zagotavljati gospodarsko rast in konkurenčnost, trajnost, solidarnost in varnost. Kot je navedeno v naložbenem načrtu za Evropo[1], je spodbujanje naložb ključnega pomena za doseganje takšnih rezultatov s spodbujanjem ustvarjanja delovnih mest in trajnostne rasti na enotnem trgu.

Znaten del javnih naložb v naše gospodarstvo se porabi v okviru javnega naročanja, ki predstavlja 14 % BDP EU in je tako temeljni element investicijskega ekosistema. Javni organi lahko ta vzvod uporabijo bolj strateško za večji izkoristek vsakega eura porabljenih javnih sredstev ter prispevanje k bolj inovativnemu, trajnostnemu[2], vključujočemu in konkurenčnemu gospodarstvu. Poleg tega je izboljšanje javnega naročanja del močnejšega enotnega trga, kot je poudaril predsednik Juncker leta 2017 v svojem govoru o stanju v Uniji.

V tem sporočilu je predstavljena strategija javnega naročanja, ki določa splošni okvir politike in opredeljuje jasne prednostne naloge za izboljšanje javnega naročanja v praksi in podporo naložbam v EU. Poleg te strategije so predstavljene tri konkretne pobude. Komisija predstavlja sporočilo o mehanizmu za velike infrastrukturne projekte, da bi javnim organom zagotovila jasnost in smernice glede javnega naročanja. Predlaga tudi priporočilo za profesionalizacijo javnih kupcev, saj je kvalificirana delovna sila bistvenega pomena za učinkovito izvajanje. Hkrati se je začelo ciljno usmerjeno posvetovanje o osnutku smernic za javno naročanje inovacij, da bi se podprl preboj novih in bolj trajnostnih rešitev za naše družbe.

1. JAVNO NAROČANJE ŠE NIKOLI NI BILO TAKO POMEMBNO

Evropejci za svoje davke pričakujejo pravično povračilo v obliki **visokokakovostnih javnih storitev**. Starši si želijo zdravo hrano za svoje otroke v šolah, prebivalci mest pričakujejo povečanje naložb v pametna in trajnostna mesta za boljše življenje z namenskimi varnimi kolesarskimi potmi, trgi in igrišči, zgrajenimi z varnimi in inovativnimi materiali; uporabniki v cestnem prometu pričakujejo varne in visokokakovostne infrastrukturne konstrukcije, pacienti pa potrebujejo boljši dostop do kakovostnejšega zdravstvenega varstva ter pričakujejo najnovejša diagnostična orodja in medicinsko opremo, ki temeljijo na inovacijah. Za zagotavljanje visokokakovostnih javnih storitev je potreben strateški pristop k nabavi. To je močno **odvisno od sodobnih in učinkovitih postopkov javnega naročanja**.

Za **javne organe** je javno naročanje **močno orodje za učinkovito, trajnostno in strateško porabo javnega denarja**, zlasti v času preobremenjenih nacionalnih proračunov. Pri javnem naročanju, ki predstavlja 2 000 milijard EUR letno[3], se lahko z boljšim upravljanjem zagotovijo znatni prihranki v javnih proračunih in več naložb. Z 10-odstotnim povečanjem učinkovitosti bi se lahko na primer zagotovili precejšnji prihranki v višini 200 milijard EUR letno, ne da bi se poslabšala raven storitev, ki je na voljo Evropejcem. Javno naročanje tudi močno vpliva na strukturne in investicijske sklade EU, v okviru katerih se skoraj polovica sredstev porabi prek javnih naročil. Dobro naročanje prispeva k temu, da se denar iz teh skladov EU porabi čim bolj smotrno.

[1] Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropski centralni banki, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru, Odboru regij in Evropski investicijski banki: Naložbeni načrt za Evropo (COM/2014/0903).

[2] Vključevanje vidikov učinkovite rabe virov in energije ter gospodarskega vidika.

[3] Ocena skupnih javnofinančnih odhodkov za gradnje, blago in storitve na podlagi podatkov Eurostata.

Javno naročanje je pomembno tudi za **evropske družbe**, ki imajo korist od enotnega trga pri oddajanju ponudb za javna naročila v svoji državi, pa tudi drugih državah članicah EU. Tehnološki pospešek in digitalizacija, demografske spremembe in vse bolj povezani trgi močno vplivajo na naše družbe in gospodarstva. Gospodarsko povezovanje, ki ga prinaša enotni trg, je v globaliziranem svetu še vedno ključno gonilo za ustvarjanje bogastva in konkurenčnost ter s tem naša najboljša zaščita.

Javno naročanje je strateški instrument v svežnju ukrepov za gospodarsko politiko vsake države članice. Strategija za enotni trg iz leta 2015[4] se je zavzela za preglednejše, učinkovitejše in odgovornejše sisteme javnega naročanja. Za to je potreben premik od povsem upravnega pristopa do strateškega pristopa, ki temelji na potrebah, ob popolnem upoštevanju pravil. Javno naročanje, za katerega se letno porabi približno 14 % BDP EU, lahko prispeva k reševanju številnih glavnih izzivov Evrope, zlasti pri ustvarjanju trajnostne rasti in delovnih mest[5]. Omogoča lahko naložbe v realnem sektorju in spodbuja povpraševanje, da bi se povečala konkurenčnost na podlagi inovacij in digitalizacije, kot je poudarjeno v sporočilu o industriji[6]. Podpira lahko tudi prehod na krožno gospodarstvo, ki je gospodarno z viri in energijo[7], ter spodbuja trajnosten gospodarski razvoj in enakopravnejše, vključujoče družbe.

Nova generacija direktiv o javnem naročanju[8], ki so bile sprejete leta 2014, zagotavlja okvir za prožnejše javno naročanje. Poenostavile so postopke javnega naročanja ter izboljšale dostop malih in srednjih podjetij do javnega naročanja. Splošni cilj je bolje izkoristiti javna sredstva, zagotoviti boljše rezultate za družbene in druge cilje javne politike ter hkrati povečati učinkovitost javne porabe. Strožje določbe direktiv o integriteti in preglednosti so usmerjene v boj proti korupciji in goljufijam.

Čeprav je prenos direktiv v nacionalno pravo počasen[9], je ta posodobljeni pravni okvir zdaj vzpostavljen v veliki večini držav članic. Vendar so bila v procesu evropskega semestra[10] opredeljena številna posebna področja, na katerih bi izboljšave na področju nacionalnega javnega naročanja odločilno prispevale h konkurenčnosti in povečanju učinkovitosti. Poleg tega države članice ne izkoriščajo v celoti možnosti javnega naročanja kot strateško orodje za podporo trajnostnim, socialnim ciljem politike in inovacijam. **Zato se je treba zdaj osredotočiti na pametno uporabo novih pravil v praksi.**

Komisija je s tem sporočilom opredelila **posebna področja, kjer lahko spremembe vplivajo na način porabe javnega denarja** v državah članicah, s čimer občutno prispeva k rasti in zaposlovanju v EU. V njem je predstavljena vizija Komisije o javnem naročanju, kakršno bi lahko bilo ter bi tudi moralo biti v bližnji prihodnosti. Komisija se ob popolnemu priznavanju pooblastil držav članic in njihovih javnih organov zavezuje, da bo odločno podprla spremembo kulture javnega naročanja v državah članicah. To zahteva močno politično odgovornost na vseh ravneh vlade in veliko spremembo v načinu izvajanja javnega naročanja. Komisija zato **poziva k širokemu partnerstvu** z in med javnimi organi držav članic na vseh ravneh vlade in drugimi zainteresiranimi stranmi, z jasnimi skupnimi zavezami.

---

[4] COM(2015) 550 final „Izpopolnitev enotnega trga: več priložnosti za prebivalstvo in gospodarstvo“.

[5] https://ec.europa.eu/commission/priorities/jobs-growth-and-investment/investment-plan_sl.

[6] COM(2017) 479 final.

[7] Glej COM/2014/0398 final/2 „Na poti h krožnemu gospodarstvu: Program za Evropo brez odpadkov“.

[8] V okviru reforme leta 2014 so bile sprejete Direktiva 2014/23/EU (koncesije), Direktiva 2014/24/EU (splošno) in Direktiva 2014/25/EU (javne službe).

[9] Več držav članic še ni preneslo vsaj ene od treh direktiv.

[10] Leta 2017 je sedem držav članic prejelo priporočila za posamezne države v zvezi z javnim naročanjem.

2. JAVNO NAROČANJE DANES: SPREMEMBE SE DOGAJAJO, IZZIVI OSTAJAJO

Na ravni EU več pobud, ki so se začele izvajati v zadnjih letih, začenja prinašati rezultate. Vzpostavljeni pravni okvir je pripomogel k izboljšanju trgov javnega naročanja in vključitvi trgov drugih držav članic. Vzpostavitev enotnega trga EU za javno naročanje je pomemben dosežek v primerjavi z drugimi regijami sveta. Iz podatkov je razvidno, da se je skupno čezmejno javno naročanje (neposredno in posredno) v zadnjih letih povečalo na približno 23 %[11] skupne vrednosti javnega naročanja v EU, čeprav še vedno obstajajo možnosti izboljšanja. Kot je napovedano v sporočilu „Boljše upravljanje enotnega trga“[12], je Komisija državam članicam med postopkom prenosa novih direktiv v nacionalno pravo zagotovila obsežno pomoč. V okviru evropskih strukturnih in investicijskih skladov (skladov ESI) morajo države članice izpolniti predpogoje za javno naročanje, kar bi moralo zagotoviti, da so vzpostavljeni osnovni okvirni pogoji za učinkovite in uspešne naložbe, ki jih sofinancirajo skladi. V državah članicah bi se morali nadaljevati procesi reform s popolno podporo Komisije.

V več državah članicah so bili v zadnjih letih **sprejeti spodbudni ukrepi** za korenito reformo praks ali struktur javnega naročanja. V Franciji je bil na primer marca 2016 ustanovljen direktorat za vladne nabave, da bi opredelil državno nabavno politiko in javnim kupcem zagotovil usposabljanje. Na Irskem je bil leta 2014 ustanovljen osrednji nabavni organ[13] z jasnimi pooblastili za izboljšanje upravljanja javne porabe z obsežno uporabo tržnih in drugih podatkov o javnem naročanju. V Italiji je bil dosežen povprečni prihranek v višini 23 % z vzpostavitvijo usklajenega sistema za ugotavljanje potreb in postopka za sodelovanje pri javnih naročilih. V projektu HAPPI[14] so naročniki v več državah članicah[15] skupaj naročili inovativne rešitve za zdravo staranje. Slovaška je vzpostavila register javnih naročil, v katerem so javno dostopna vsa naročila, ki so jih sklenili javni organi v državi, s čimer se je izboljšala preglednost in omogočil javni nadzor. 40 javnih organov iz osmih držav EU je izračunalo, da se je z več kot 100 razpisi, izvedenimi v okviru projekta GPP 2020[16], ki ga financira EU, prihranilo več kot 900 000 ton ekvivalenta CO_2.

Spremembe so mogoče tudi od spodaj navzgor. „Amsterdamski pakt“[17], široko partnerstvo, ki je bilo maja 2016 dogovorjeno med velikim številom zainteresiranih strani in institucij, vključno z mestnimi organi, si prizadeva za uravnotežen, trajnosten in celovit pristop k reševanju mestnih izzivov. Javno naročanje je eno od glavnih sredstev za dosego tega cilja, tudi prek inovativnega, zelenega in odgovornega javnega naročanja. Taki primeri lahko spodbudijo druge, da se ob upoštevanju svojih posebnosti odločijo za podobne pristope.

Vendar so ti pozitivni dogodki pogosto še vedno osamljene dobre prakse in jih je treba vključiti v širše gibanje, ki bo tudi druge spodbudilo, da se pridružijo in učijo iz teh izkušenj. Iz več kazalnikov je razvidno, da je možnosti za izboljšave veliko.

---

[11] Iz nedavne študije Komisije je razvidno, da je neposredno čezmejno javno naročanje v obdobju 2009–2015 predstavljalo 3,5 % skupne vrednosti javnih naročil. Posredno čezmejno javno naročanje (prek odvisnih podjetij v tujini) je predstavljalo več kot 20 %. Ti podatki ne upoštevajo vse večje mednarodne trgovine znotraj dobavnih verig.

[12] http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52012DC0259&from=EN.

[13] The Office of Government Procurement (Urad za vladne nabave) ogp.gov.ie/.

[14] Healthy Ageing Public Procurement of Innovations (Zdravo staranje – javno naročanje inovacij); http://www.happi-project.eu/.

[15] Rešitve HAPPI je kupilo več kot 20 zdravstvenih organizacij iz Francije, Italije, Luksemburga, Belgije ali Nizozemske.

[16] http://www.gpp2020.eu/home/; projekt GPP 2020, namenjen vključevanju nizkoogljičnega javnega naročanja v Evropi v podporo podnebnih ciljev EU.

[17] http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/policy/themes/urban-development/agenda/pact-of-amsterdam.pdf.

Možnosti strateškega javnega naročanja niso dovolj izkoriščane. V 55 % postopkov javnega naročanja se kot edino merilo za dodelitev še vedno uporablja najnižja cena. V skladu z direktivami o javnem naročanju imajo javni kupci možnost, da se na podlagi meril stroškovne učinkovitosti in kakovosti[18] sami prosto odločijo, kaj bodo kupili. Vendar so ekonomsko najugodnejše ponudbe na podlagi pristopa stroškovne učinkovitosti, ki lahko vključujejo socialno ali okoljsko merilo, merilo inovativnosti ali dostopnosti oziroma druga kvalitativna merila[19], še vedno premalo izkoriščene.

Kar zadeva inovacije, analize kažejo, da javno naročanje na področju inovacij otežujejo različne ovire[20]. Eden od načinov za izboljšanje položaja bi lahko bila širša uporaba postopka partnerstev za inovacije. To orodje, pri katerem so tržni akterji pozvani k uvajanju inovativnih rešitev, je bilo vzpostavljeno z direktivami iz leta 2014, da bi se upoštevale posebnosti javnega naročanja na področju inovacij ter povečala pravna varnost in zmanjšala tveganja, povezana z inovacijami. Do zdaj je bilo uvedenih 17 postopkov partnerstev za inovacije.

Javno naročanje temelji na javnem natečaju, da se javna sredstva porabijo čim bolj smotrno. Ta **konkurenčni postopek se ne izvaja ali pa izgublja intenzivnost**. 5 % javnih naročil, objavljenih v aplikaciji TED, se dodeli po pogajanjih brez objave povabila k oddaji ponudb. V obdobju 2006–2016 se je število razpisov z le eno ponudbo povečalo s 17 % na 30 %. Povprečno število ponudb na razpis se je v istem obdobju zmanjšalo s pet na tri. Iz tega je razvidno, da imajo družbe večje težave pri dostopu do trgov javnega naročanja, zlasti čezmejnih. Mala in srednja podjetja pridobijo le 45 % vrednosti javnih naročil nad mejnimi vrednostmi EU, kar očitno ne odraža njihovega pomena v gospodarstvu.

Javno naročanje se pogosto še vedno obravnava le kot upravni postopek, s katerim javni organi kupujejo osnovne proizvode, storitve ali gradnje, ki jih potrebujejo za delovanje. To na primer potrjuje tudi dejstvo, da **jasni in konsolidirani podatki o javnem naročanju pogosto niso na voljo**. Na ravni EU ni soglasja o tem, katere podatke je treba zbirati in za kakšen namen. Osrednji organi v številnih državah članicah ne morejo navesti dejanskega obsega odhodkov za javno naročanje v svoji državi, čeprav gre za velikanske zneske. V takih primerih v glavnem ni javnega nadzora, ni možnosti za oblikovanje politike na podlagi podatkov, oviran pa je tudi proračunski nadzor.

Prav tako je **počasna tudi digitalna preobrazba javnega naročanja**. Raziskava iz leta 2016 je pokazala, da digitalno tehnologijo za vse pomembne faze postopka javnega naročanja uporabljajo le štiri države članice[21]. Države članice prihoda novih tehnologij še ne izkoriščajo kot priložnost za poenostavitev in pospešitev svojih postopkov javnega naročanja.

Naročniki redko kupujejo skupaj, saj se le 11 % postopkov izvede s sodelovanjem pri javnih naročilih. Pri kupovanju na debelo se pogosto dosežejo ugodnejše cene, zagotavlja pa tudi priložnost za izmenjavo strokovnega znanja in pridobivanje boljše kakovosti. Čeprav vse vrste nakupov niso primerne za združevanje, splošne nizke stopnje združevanja kažejo na izgubljene priložnosti.

---

[18] Direktive o javnem naročanju iz leta 2014 državam članicam izrecno omogočajo, da kot merilo za dodelitev uporabijo zgolj ceno ali strošek.

[19] Ta bi lahko vključevala tudi oceno zunanjih stroškov v celotnem življenjskem ciklu projekta.

[20] Glej študijo „Strategic use of public procurement in promoting green, social and innovation policies“ (Strateška uporaba javnega naročanja pri spodbujanju zelenih, socialnih in inovacijskih politik); https://ec.europa.eu/growth/single-market/public-procurement/studies-networks_sl.

[21] E-obvestilo; e-dostop do razpisne dokumentacije; e-oddaja ponudb; e-vrednotenje; e-dodelitev; e-naročila; izdajanje elektronskih računov; e-plačilo.

Trdi se, da so **postopki javnega naročanja prezapleteni in nalagajo preveliko upravno breme**, tudi po večji reformi in poenostavitvi pravil EU, ki sta se izvedli leta 2014, kot je navedeno zgoraj. Še bolj zapleteni pa so nadnacionalni infrastrukturni projekti, ki po svoji naravi niso standardni, saj vključujejo različne ukrepe, ki jih je treba izvesti v več državah članicah. Dejanska stopnja zapletenosti je odvisna tudi od tega, kako se pravila izvajajo v praksi, in od obsega uporabe novih orodij. Javno naročanje je mogoče še bolj racionalizirati s standardizacijo procesov, izmenjavo najboljših praks med organi in s profesionalizacijo javnega naročanja.

3. POT NAPREJ: ŠIROKO PARTNERSTVO ZA SKUPNI USPEH

Da bi povečali prepoznavnost strateške razsežnosti javnega naročanja in javno naročanje izboljšali v praksi, **je treba vzpostaviti močno in široko politično odgovornost** na vseh ravneh vlade. Obstaja velik potencial za izboljšanje, če se organi zavežejo, da bodo resno obravnavali to vprašanje. Namesto da bi se javno naročanje štelo za upravno obveznost, je mogoče veliko pridobiti s proaktivnim pristopom k politiki.

Komisija je poleg dobro uveljavljenega pravnega sodelovanja in pomoči pripravljena sodelovati z državami članicami in zainteresiranimi stranmi pri vprašanjih, s katerimi se srečujejo, ter kadar lahko ukrepi in podpora na ravni EU prinesejo jasno dodano vrednost. Da bi se izvedle potrebne izboljšave, Komisija predlaga **široko partnersko sodelovanje** za prehod na učinkovit, pregleden, digitalen, pameten sistem javnega naročanja, ki se popolnoma odziva na izzive današnjega spreminjajočega se okolja. Vsak partner bo imel svojo vlogo, vendar bi se morale zaveze medsebojno krepiti. Več sočasnih in usklajenih izboljšav lahko prinese večje splošne koristi od preproste vsote vseh posameznih prizadevanj, in sicer s spodbujanjem multiplikacijskih učinkov.

Partnerstvo bi lahko zajemalo naslednje zainteresirane strani in vidike:

- **nacionalni organi** bi lahko izboljšali organizacijo javnega naročanja, in sicer z oblikovanjem jasnih nacionalnih strategij javnega naročanja, z zagotavljanjem učinkovitejšega usklajevanja na nacionalni in regionalni ravni ter jasnih nacionalnih pravil in praktičnih smernic, z izmenjavo dobrih praks, vzpostavitvijo podpornih centrov za usposabljanje in centraliziranih organov za javna naročila, povečanjem preglednosti ter zagotavljanjem hitrih, neodvisnih in pravičnih postopkov pregleda;

- **regionalni in lokalni organi** bi lahko bolj sodelovali in uporabili skupno javno naročanje, spodbujali strateško in digitalno javno naročanje ter profesionalizirali svoje javne kupce;

- **Komisija** bi se zavezala, da bo sodelovala in nadalje razvila vrsto podpornih orodij, vključno s smernicami in dobrimi praksami na več ključnih področjih, da bo tako javno naročanje čim bolj enostavno in učinkovito. Hkrati bo še naprej izvajala svojo politiko izvrševanja in svoja diskrecijska pooblastila uporabljala na strateški način, da bi se osredotočila na najpomembnejše kršitve prava EU, ki škodijo interesom državljanov in podjetij;

- **družbe**, industrija in poslovna združenja bi lahko na primer spodbujali k večji udeležbi na trgih javnega naročanja, tudi prek državnih meja, s pripravo modelov vrednotenja za objektivno primerjavo različnih rešitev. Postopki pregleda bi se morali

odgovorno uporabljati. Predhodno preverjanje trga je pomembna faza za izboljšanje strokovnega znanja na področju javnega naročanja ter bi moralo vključevati tudi mala in srednja podjetja;

- **zainteresirane strani:** v številnih mestih in skupnostih se vse več pozornosti namenja participativnemu pristopu k proračunu, s čimer bi se večja pozornost lahko namenila strateškim merilom, ki jih spodbujajo lokalne skupine. Novinarji in javnost bi morali razpoložljive podatke uporabiti za javni nadzor nad javnim naročanjem ter zahtevanje od javnih kupcev, da prevzamejo odgovornost. Znanstveniki in akademiki imajo pomembno vlogo, tudi z razvojem analitike in podatkovnih modelov.

Na ravni EU bi lahko ustrezni odbori **Evropskega parlamenta** in **Svet za konkurenčnost** postali forum za stalno politično razpravo o javnem naročanju v državah članicah. Partnerstvo bi se lahko uresničilo tudi s prostovoljnimi strukturiranimi dialogi o javnem naročanju, ki bi bili po potrebi v celoti usklajeni s procesom evropskega semestra. Ti dialogi bi se izvajali v sodelovanju med Komisijo in državami članicami. Zaradi tega je mogoč tudi diferenciran pristop, ki se osredotoča na zagotavljanje strukturnih reform in skladnosti, kjer je potrebno, ter na naprednejšo podporo za druge. Podobne postopke je mogoče vzpostaviti tudi na nacionalni ravni in k resničnemu sodelovanju pritegniti tudi ustrezne zainteresirane strani. Trenutno je 70 % prebivalstva EU osredotočenega na mestnih območjih, zato ima agenda za mesta, ki jo je Komisija predlagala, da bi zagotovila vseevropsko platformo za večplastno sodelovanje zainteresiranih strani, pomembno vlogo.

Za izvajanje pametnih sistemov javnega naročanja, primernih za 21. stoletje, sta potrebni zavezanost in odločenost, da se izvedejo posodobitve, digitalizacija in profesionalizacija. Potreben je jasen dogovor glede merjenja uspeha, ki ga spremljajo jasni mejniki in spremljanje napredka. Glede na heterogene sisteme javnega naročanja ter različno raven zrelosti in napredka v posameznih državah članicah so organi na vseh ravneh in zainteresirane strani najprimernejši za določitev vsebine in ravni njihovih zavez.

Komisija je pripravljena omogočiti taka prizadevanja ter spodbujati izmenjavo informacij, znanja in izkušenj, tudi na nacionalni in regionalni ravni. Zavezuje se tudi številnim podpornim ukrepom, navedenim v Dodatku. Z zanimanjem pričakuje širok politični dialog in sodelovanje z nacionalnimi in lokalnimi organi ter drugimi zainteresiranimi stranmi za vzpostavitev prostovoljnih, a močnih zavez. Poleg tega si Komisija prizadeva izboljšati lastne prakse javnega naročanja, da bi bolje izkoristila strateška merila[22].

4. KAJ JE TREBA IZBOLJŠATI – ŠEST STRATEŠKIH PREDNOSTNIH NALOG

Komisija je opredelila šest prednostnih področij, na katerih lahko jasni in konkretni ukrepi javno naročanje spremenijo v učinkovit instrument v svežnju ukrepov za gospodarsko politiko vsake države članice, kar bo zagotovilo velike koristi pri rezultatih na področju javnega naročanja.

[22] V skladu z akcijskim načrtom za krožno gospodarstvo bo Komisija dajala dober zgled, saj bo zagotovila, da pri svojem javnem naročanju v čim večji meri uporablja zelena javna naročila, okrepila pa bo tudi uporabo zelenih javnih naročil pri financiranju EU. Komisija si na primer stalno prizadeva na številnih področjih, kot je zmanjšanje uporabe plastičnih proizvodov za enkratno uporabo.

a. ZAGOTAVLJANJE ŠIRŠE UPORABE STRATEŠKEGA JAVNEGA NAROČANJA

Strateško javno naročanje bi moralo imeti pomembnejšo vlogo pri odzivanju centralnih in lokalnih organov na družbene, okoljske in gospodarske cilje, kot je krožno gospodarstvo. Za vključevanje inovativnih, zelenih in socialnih meril[23], obsežnejšo uporabo predhodnega preverjanja trga ali kvalitativnih ocen (ekonomsko najugodnejša ponudba[24]) ter tudi javno naročanje inovativnih rešitev v predkomercialni fazi ni potrebna le skupina visoko usposobljenih javnih naročnikov, ampak zlasti vizija politike in politična odgovornost. V nekaterih državah članicah je ekonomsko najugodnejša ponudba, vključno z zelenimi merili, obvezna v postopkih javnega naročanja. Druge države članice bi lahko razmislile o določitvi prostovoljnih ciljev za spremljanje uporabe. Da bi se pri javnem naročanju dosegli optimalni rezultati, je treba **strateška merila uporabljati sistematično**. To lahko omogočijo obsežna praktična podpora, kot je razširjanje standardov, metodologije za merila uspešnosti, redne posodobitve oznak[25] in meril za ocenjevanje ter razpoložljivost knjižnice dobre prakse.

Komisija bo na primer v zvezi z zelenimi javnimi naročili predlagala spremembo Direktive 2009/33/ES o čistih vozilih[26], izdala posodobljeno različico „Zbirke orodij za usposabljanje na področju zelenih javnih naročil“, namerava pa tudi razviti instrumente za neobvezno uporabo za izračun stroškov v življenjski dobi za nekatere proizvode. Veljavne smernice za javno naročanje, ki upošteva socialna merila, bodo posodobljene. Za tako posodobitev se bo sprejel pristop sodelovanja; začel se bo s posvetovanjem z zainteresiranimi stranmi, na katerem se bodo zbrali predlogi o področju uporabe smernic in vprašanjih, ki bi jih morale obravnavati, vključno s tem, kako najbolje vključiti funkcijo povpraševanja za socialne inovacije in socialno podjetništvo. Cilj predlaganega evropskega akta o dostopnosti[27] je določitev skupnih zahtev za funkcionalno dostopnost invalidov in starejših oseb. V zvezi z inovacijami se pripravljajo pregled okvira politike in izvajanja, ki omogoča izvedbo, ter smernice za postopke javnega naročanja, ki so naklonjeni inovacijam.

Čeprav je širša uporaba strateškega javnega naročanja prednostna naloga, Komisija priznava, da v številnih državah članicah še vedno obstajajo pomanjkljivosti pri pravilnem delovanju sistema javnega naročanja. Komisija bo še naprej zagotavljala podporo in smernice, da bi se dosegla popolna operativnost sistemov javnega naročanja v navedenih državah, preden se dodatno vključijo inovativna, zelena in socialna merila.

Za prednostne sektorje, kot so gradbeništvo, zdravstveno varstvo in informacijski sektor, je zaradi njihovega učinka vzvoda, posebnosti in posebnih izzivov, vključno s hitrim tehnološkim razvojem in razvojem trga, **potreben usmerjen pristop**. To tematiko obravnava pobuda Komisije za mehanizem prostovoljnega predhodnega ocenjevanja za večje infrastrukturne projekte[28]. Da bi se izboljšala interoperabilnost in preprečila vezanost na ponudnika, je vzpostavljenih že več pobud in instrumentov, kot je spodbujanje javnega naročanja na področju zdravstvenega varstva, ki temelji na vrednosti, pristopa

[23] Ta bi morala vključevati tudi obveznost dostopnosti za invalidne osebe.

[24] Ekonomsko najugodnejša ponudba, ki omogoča večji poudarek na kakovosti.

[25] Kot so znaki za okolje, energijske nalepke ali oznake za pravično trgovino.

[26] Kot je napovedano v delovnem programu Komisije za leto 2017.

[27] COM/2015/0615 final.

[28] Priložen je temu sporočilu.

informacijskega modeliranja stavb[29] in upoštevanja življenjskega kroga pri podpori naročanja trajnostnih javnih stavb[30] ali evropski katalog standardov IKT za javno naročanje.

Poleg teh sektorjev se je treba posebej usmeriti na sektorja obrambe in varnosti, vključno s kibernetsko varnostjo[31]. Delo v okviru evropskega obrambnega akcijskega načrta je že precej napredovalo. Akcijski načrt se osredotoča na učinkovito izvajanje direktive o javnem naročanju na področju obrambe, da bi se tako evropskim družbam zagotovile priložnosti ne glede na njihovo velikost in lokacijo. To pomeni:

- zagotavljanje smernic o nekaterih vidikih Direktive;
- pripravo rednih poročil (pregledi stanja) o uporabi v državah članicah;
- razpravljanje z državami članicami o izvrševanju ter
- spodbujanje pobud za izboljšanje dostopa do čezmejnega trga za mala in srednja podjetja in poddobavitelje (priporočilo državam članicam in sodelovanje z industrijo).

b. PROFESIONALIZACIJA JAVNIH KUPCEV

Za uvedbo sprememb so potrebni ustrezno usposobljeni ljudje. Nizka stopnja profesionalizacije javnih kupcev[32] je sistemska težava v številnih državah članicah. Izboljšanje spretnosti in znanj s področja javnega naročanja v vseh fazah postopka javnega naročanja, vključno z digitalnimi spretnostmi in znanjem, je ključnega pomena. Spreminjajoča se kultura in večja uporaba strateškega javnega naročanja zahtevata širšo uporabo prilagodljivih praks, poznavanje trgov in inovativna orodja. Javni sektor mora vzpostaviti celovito strategijo za preprečevanje izogibanja tveganju ter privabiti, usposobiti in razvijati nadarjenosti in spretnosti na celotnem področju javnega naročanja.

Države članice so na različnih stopnjah na poti k profesionalizaciji, vendar je pomembno, da se k temu zavežejo vse. Izmenjava izkušenj jim bo omogočila, da izboljšajo svoje prakse javnega naročanja, povečala pa bo tudi učinek in ugled javnega naročanja pri izpolnjevanju ciljev javne politike. **Dolgoročne strategije za profesionalizacijo na nacionalni ravni so ključne za zagotavljanje**, da so pravi ljudje s pravimi spretnostmi in znanji ter orodji na pravem mestu ob pravem času, da zagotovijo najboljše rezultate.

Komisija se zavezuje, da bo podprla prizadevanja držav članic za oblikovanje in izvajanje takih strategij prek priporočila o profesionalizaciji, sprejetega skupaj s tem sporočilom, vzpostavitve evropskega okvira usposobljenosti, ustanovitve središča za e-usposobljenost za informacijsko znanje in izmenjavo dobre prakse ter prek usmerjene pomoči za krepitev zmogljivosti in usposabljanje, ki jo nudijo instrumenti pomoči v okviru različnih programov Komisije, povezani z državami[33].

c. IZBOLJŠANJE DOSTOPA DO TRGOV JAVNEGA NAROČANJA

Mala in srednja podjetja so ključna za ustvarjanje delovnih mest, rast in inovacije, vendar

[29] Informacijsko modeliranje stavb je digitalna oblika gradnje in upravljanja stavb. Evropska komisija je sofinancirala pripravo priročnika „Introduction of BIM in public procurement“ (Uvedba informacijskega modeliranja stavb v javnem naročanju); glej http://www.eubim.eu/handbook/.

[30] Kot npr. LEVEL(s): http://ec.europa.eu/environment/eussd/buildings.htm.

[31] Kot je poudarjeno v nedavni strategiji za kibernetsko varnost – JOIN(2017) 450 final.

[32] V skladu s študijo (Bandiera, Prat in Valetti, 2008) je pomanjkanje strokovnih spretnosti in znanj s področja javnega naročanja še pomembnejša težava kot korupcija: na področju javnega naročanja je 83 % virov zapravljenih zaradi pomanjkanja profesionalizma in pobud in le 17 % zaradi korupcije.

[33] Na primer SRSS, program TAIEX_REGIO Peer 2 Peer v okviru sklada ESRR in sredstva Kohezijskega sklada.

imajo težave pri dostopu do javnega naročanja znotraj EU in na mednarodnih trgih. Trenutno mala in srednja podjetja pridobijo le 45 % skupne vrednosti javnih naročil nad mejnimi vrednostmi EU – neposredno ali kot skupni ponudniki ali podizvajalci. Direktive iz leta 2014 vključujejo ukrepe[34], ki bi morali **družbam, vključno z malimi in srednjimi podjetji, olajšati dostop do javnega naročanja, tudi čez mejo**. Te večje priložnosti na področju javnega naročanja za mala in srednja podjetja je treba odločneje sporočiti širši javnosti, družbam in naročnikom. To je pomembno zlasti z vidika spodbujanja povečanja čezmejnega javnega naročanja. Namen je povečati delež malih in srednjih podjetij pri javnem naročanju, da bo v skladu z njihovim splošnim pomenom v gospodarstvu. Komisija je uvedla tudi posebne ukrepe, da bi malim in srednjim podjetjem olajšala dostop do javnega naročanja, kot so projekti, ki se financirajo v okviru programa COSME. Poleg tega so se zlasti v sektorju obrambe začeli izvajati ukrepi, s katerimi bi se malim in srednjim podjetjem olajšal čezmejni dostop do trga, kot je predstavljeno v evropskem obrambnem akcijskem načrtu[35].

Drug način za izboljšanje dostopa je vzpostavitev zaupanja med tržnimi akterji, vključno z malimi in srednjimi podjetji, da bodo sodelovali pri postopkih javnega naročanja. To se lahko uresniči z nudenjem pravičnih, učinkovitih možnosti **za reševanje težav in neodvisno revizijo odločitev o javnih naročilih**. Direktivi o pravnih sredstvih[36] sta bili pred kratkim ovrednoteni[37] in marca 2017 je bila vzpostavljena mreža prvostopenjskih revizijskih organov. Komisija bo še naprej spremljala stanje na tem področju, zagotavljala smernice ter dejavno spodbujala sodelovanje in izmenjave dobre prakse med državami članicami, vključno z revizijskimi in pritožbenimi organi, da bi se izboljšali učinkovitost in kakovost revizijskih sistemov v vsej EU.

EU je najbolj odprt trg na svetu za javno naročanje, vendar pa **naše družbe v drugih državah nimajo vedno enakega dostopa**. Pomembni trgovinski partnerji EU z zagotavljanjem prednostne obravnave nacionalnim ponudnikom ohranjajo diskriminatorne ukrepe, ki vplivajo na podjetja iz EU[38]. Komisija je v dokumentu za razmislek o izkoriščanju globalizacije poudarila, da je ponovna vzpostavitev enakih konkurenčnih pogojev potrebna bolj kot kdaj koli, in pozvala k hitremu sprejetju mednarodnega instrumenta za javna naročila[39]. S tem bi se povečal vzvod Evropske unije pri pogajanjih s trgovinskimi partnerji. Nujno je treba odpraviti trenutni zastoj v Svetu glede tega instrumenta.

Komisija bo še naprej vodila prizadevanja za spodbujanje dostopa do trgov javnega naročanja, kar bo družbam EU pomagalo pri prodaji v tujini. V zvezi s tem spodbuja države, ki niso članice EU, da se pridružijo Sporazumu STO o vladnih nabavah, in si prizadeva zaključiti ambiciozna poglavja o javnem naročanju v sporazumih o prosti trgovini. Namen tega je zagotoviti, da imajo podjetja iz EU pravno pravico do sodelovanja pri razpisih v tretjih državah, vključno z državami pristopnicami in partnerskimi državami sosedske politike EU, enako kot domača podjetja.

Komisija spodbuja tudi ugodno regulativno okolje v državah, ki niso članice EU[40], s

[34] Ukrepi za izboljšanje dostopa malim in srednjim podjetjem do trgov javnega naročanja vključujejo spodbudo za razdelitev pogodb na sklope, omejitev prihodka, ki je potreben za sodelovanje v razpisnem postopku, ter zmanjšanje zahtev glede dokumentacije.

[35] COM(2016) 950.

[36] Direktivi 92/13/EGS in 89/665/EGS, kakor sta bili spremenjeni z Direktivo 2007/66/ES.

[37] COM/2017/028 final.

[38] Kot so politike „Kupujte ameriško“ „Proizvajajte v Indiji“ ali „Kupujte kitajsko“.

[39] COM(2016) 34 final.

[40] Na trgih javnega naročanja, kot so Indija, Brazilija in Kitajska, bodo razviti regulativni dialogi in dialogi o politikah ter programi sodelovanja.

spodbujanjem razvoja svetovnih in usklajenih standardov na področju javnega naročanja.

d. POVEČANJE PREGLEDNOSTI, CELOVITOST IN BOLJŠI PODATKI

Zanesljivi podatki so bistvenega pomena za pripravo ustreznih odzivov politike. Digitalna preobrazba, naraščajoča količina podatkov na splošno in razpoložljivost standardov za odprte podatke omogočajo pripravo boljše analitike za oblikovanje politike na podlagi potreb ter opozorilnih sistemov za prijavo korupcije[41] in boj proti njej na področju javnega naročanja. **Na voljo bi morali biti boljši in dostopnejši podatki o javnem naročanju[42],** saj odpirajo široko paleto možnosti za boljšo oceno učinkovitosti politik javnega naročanja, optimizacijo interakcije med sistemi javnega naročanja in oblikovanje prihodnjih strateških odločitev. Elektronski sistemi javnega naročanja morajo zagotoviti kakovostne podatke, še pomembneje pa je, da oblikovalci politike te podatke uporabijo in jih izmenjajo z drugimi zainteresiranimi stranmi. So tudi sredstvo za odkrivanje nepravilnosti. Komisija bo na ravni EU predlagala nove e-obrazce[43] za izboljšanje zbiranja podatkov.

Dostop do podatkov o javnem naročanju bi moral omogočiti dialog s civilno družbo in zagotavlja večjo odgovornost vlade. Javni organi so tako bolje pripravljeni za boj proti goljufijam in korupciji[44]. Zato **se močno priporoča vzpostavitev javno dostopnih registrov javnih naročil[45]**, ki zagotavljajo preglednost v zvezi z dodeljenimi naročili in njihovimi spremembami.

Omogočanje poročanja o korupciji z **vzpostavitvijo učinkovitih mehanizmov poročanja in zaščito žvižgačev pred povračilnimi ukrepi** lahko tudi pripomore k izboljšanju preglednosti javnega naročanja in varčevanju z javnimi sredstvi[46]. Komisija trenutno ocenjuje potrebo, pravno izvedljivost in možnosti za horizontalne ali nadaljnje sektorske ukrepe na ravni EU za okrepitev zaščite žvižgačev.

Direktive o javnem naročanju ponujajo velike priložnosti za premik k popolnoma preglednim postopkom javnega naročanja brez korupcije, tj. z uvedbo obveznega elektronskega javnega naročanja do leta 2018 in krepitvijo določb o nasprotjih interesov[47] ali razširitvijo razlogov za izključitev ponudnikov. Ozaveščanje o teh možnostih je potrebno na vseh ravneh vlade.

Nedovoljeno dogovarjanje je pogost pojav na nekaterih trgih javnega naročanja. Zaradi tega je lahko cena tudi za do 20 % višja od tiste, ki se plača na konkurenčnih trgih[48]. Organi za konkurenco imajo preiskovalna in izvršilna pooblastila za kaznovanje praks nedovoljenega

---

[41] Kot je izraženo v nekaterih priporočilih za posamezne države v procesu evropskega semestra.

[42] Ob upoštevanju temeljnih pravic in zlasti pravice do varstva osebnih podatkov, kolikor je to mogoče.

[43] E-obrazci so pobuda, napovedana v strategiji za enotni trg, za revizijo standardnih obrazcev, ki se uporabljajo za postopke javnega naročanja.

[44] V skladu s poročilom Komisije o boju proti korupciji iz leta 2014 korupcija družbo EU stane približno 120 milijard EUR letno. V skladu s študijo iz leta 2013 (družbi PWC in Ecorys za Evropsko komisijo) so skupni neposredni stroški korupcije pri javnem naročanju v samo petih sektorjih (ceste in železnice, voda in odpadki, gradnja mest/komunalne infrastrukture, usposabljanje ter raziskave in razvoj) v le osmih državah EU znašali med 1,4 in 2,2 milijarde EUR**.**

[45] Če bo tak register vseboval osebne podatke, mora izpolnjevati zahteve zakonodaje o varstvu podatkov.

[46] V skladu s študijo iz leta 2017 „Estimating the economic benefits of whistleblower protection in public procurement“ (Ocena ekonomskih koristi zaščite žvižgačev na področju javnega naročanja), ki jo je za Evropsko komisijo pripravila družba Milieu Ltd, znašajo morebitne koristi učinkovite zaščite žvižgačev za EU kot celoto na področju javnega naročanja med 5,8 in 9,6 milijarde EUR letno.

[47] Minimalni standardi pri opredelitvi nasprotij interesov in obveznost držav EU, da sprejmejo ustrezne ukrepe za odkrivanje, preprečevanje in reševanje nasprotij interesov.

[48] Glej Anderson in Kovacic, „Competition Policy and International Trade Liberalisation: Essential Complements to Ensure Good Performance in Public Procurement Markets“ (Politika konkurence in liberalizacija mednarodne trgovine: Bistvena dopolnila za zagotovitev dobrega delovanja na trgih javnega naročanja), PPLR, 18 (2009): 67.

dogovarjanja, vendar šele, ko obstaja sum, da je do nedovoljenega dogovarjanja že prišlo. Komisija bo zato razvila orodja in pobude, ki obravnavajo to vprašanje ter ozaveščajo, da bi se čim bolj zmanjšala tveganja nedovoljenega dogovarjanja na trgih javnega naročanja. To bo vključevalo ukrepe za izboljšanje naročnikovih poznavanj trga, podporo naročnikom, skrbno načrtovanje in oblikovanje postopkov javnega naročanja ter boljše sodelovanje in izmenjavo informacij med organi za javno naročanje in konkurenco. Komisija bo tudi pripravila smernice o uporabi novih direktiv EU o javnem naročanju glede razlogov za izključitev zaradi nedovoljenega dogovarjanja.

e. SPODBUJANJE DIGITALNE PREOBRAZBE JAVNEGA NAROČANJA

Nove digitalne tehnologije ponujajo odlične priložnosti za racionalizacijo in poenostavitev postopka javnega naročanja z uvedbo elektronskega javnega naročanja. Direktive o javnem naročanju določajo, da bo elektronska predložitev ponudb obvezna do oktobra 2018. Vendar bo prednosti elektronskega javnega naročanja mogoče v celoti izkoristiti le, če se **digitalno preobrazi celoten postopek javnega naročanja**. To vključuje številne faze, od načrtovanja, priglasitve in predložitve do fakturiranja, plačila in arhiviranja.

Nove tehnologije omogočajo, da se temeljito prouči organizacija javnega naročanja in ustreznih delov javne uprave. Obstaja edinstvena priložnost, da se preoblikujejo ustrezni sistemi in doseže digitalna preobrazba.

Komisija bo še izboljšala in spodbujala orodja in standarde[49], ki jih je razvila, da bi omogočila to digitalno preobrazbo javnega naročanja na nacionalni ravni, ter uvedla orodja na dopolnilnih področjih, kot sta enotni digitalni portal[50] in evropska storitvena e-izkaznica[51]. Še naprej bo dvostransko podpirala države članice z opredelitvijo področij, ki pri digitalni preobrazbi javnega naročanja vzbujajo skrb. To vključuje vprašanja v zvezi z interoperabilnostjo rešitev ali opredelitvami[52], vzpostavitev ustreznih arhitektur politike, znanja in spretnosti ter zbiranje zainteresiranih strani, potrebnih za učinkovito izvajanje reform.

f. SODELOVANJE PRI SKUPNI NABAVI

Združevanje javnega naročanja se je začelo izvajati v vsej EU[53]. Osrednji nabavni organi kot agregatorji upravljajo vse večje deleže trgov javnega naročanja. Postajajo pomembni akterji pri spodbujanju reforme javnega naročanja, vključno z izvajanjem strateškega pristopa. Zagotavljajo možnost za povečanje vzvoda javnih kupcev, kar je nujno na nekaterih trgih, na katerih prevladuje majhno število udeležencev. Osrednji nabavni organi so lahko odvisno od situacije ustanovljeni s splošnim pooblastilom na nacionalni ravni, lahko so usmerjeni v posebne sektorje (kot je zdravje ali informacijska tehnologija) ali pa specializirani za javno naročanje na regionalni/občinski ravni.

[49] Kot so eCertis, enotni evropski dokument v zvezi z oddajo javnega naročila (ESPD) in evropski standard za izdajanje elektronskih računov.

[50] COM(2017) 256.

[51] Predlog (COM(2016) 823 in COM(2016) 824), ki ga je Komisija sprejela januarja 2017 in o katerem trenutno razpravljata Evropski parlament in Svet, uvaja usklajen postopek na ravni EU za širjenje gradbenih in poslovnih storitev na notranjem trgu čez mejo, ki vključuje potrditev gospodarskih subjektov, vpisanih na uradne sezname iz člena 64 Direktive 2014/24/EU.

[52] Ki imajo korist od obstoječih interoperabilnih rešitev, skupno dogovorjenih na ravni EU, kot so e-identiteta, e-podpis, e-dostava in izdajanje e-računov.

[53] Združevanje povpraševanja se nanaša na naročnike ali druge, ki delujejo prek osrednjih nabavnih organov, ti pa delujejo kot grosisti ali posredniki.

Velike vrednosti javnih naročil osrednjih nabavnih organov bi se lahko uporabile za spodbujanje strateškega javnega naročanja, na primer z določitvijo ciljev glede javnega naročanja. Njihova vloga pri standardizaciji postopkov javnega naročanja in vpogledu v trg je ključni element za profesionalizacijo javnih uprav, omogoča pa tudi postopke, prijazne malim in srednjim podjetjem. Z združevanjem znanja in izkušenj se ustvari učinek prelivanja, saj osrednji nabavni organi pogosto zagotavljajo podporo in svetujejo drugim naročnikom.

Veliko je mogoče pridobiti tudi s tesnejšim sodelovanjem med naročniki[54]. Nova pravila EU močno spodbujajo skupno čezmejno javno naročanje, pri katerem naročniki iz več držav skupaj organizirajo svoje postopke javnega naročanja. Več nedavnih primerov dokazuje izvedljivost takih partnerstev. Za javno naročanje velikih infrastrukturnih projektov, ki segajo prek nacionalnih meja, sta potrebna tesno sodelovanje med naročniki in zmožnost, da se medsebojno dogovorijo. Na nekaterih področjih, zlasti v zvezi z infrastrukturnimi projekti v okviru vseevropskega prometnega omrežja, se bo izvedla poglobljena analiza vzrokov za manjši obseg čezmejnega javnega naročanja in lahko se proučijo posebni ukrepi[55].

V zvezi s tem bo še naprej ozaveščala in spodbujala dobro prakso za skupno čezmejno javno naročanje.

5. ZAKLJUČEK

Javni organi si na splošno prizadevajo ustvariti pravičnejšo družbo, ki temelji na enakih možnostih, trajnostni gospodarski rasti in široki udeležbi na trgu, hkrati pa zagotavlja trajnostne javne finance. Javno naročanje bo še naprej ključni instrument za izvajanje politike. Glede na delež, ki ga zavzema v javni porabi, lahko vlade spodbudi k doseganju ključnih rezultatov politike, če se uporabi kot strateško orodje.

Pametna uporaba javnega naročanja lahko pomaga pri reševanju svetovnih izzivov, kot so podnebne spremembe in pomanjkanje virov ali starajoča se družba. Podpira socialne politike ter pospešuje prehod na bolj trajnostne dobavne verige in poslovne modele. Lahko izboljša konkurenčnost ter malim in srednjim podjetjem omogoči dostop do priložnosti na področju javnega naročanja. Pregledni in profesionalni javni kupci bodo lahko sredstva porabljali učinkovito in se borili proti korupciji.

Več držav članic že razvija strateški pristop k politikam javnega naročanja, ki jih dopolnjujejo obetavne lokalne pobude. S sodelovanjem in črpanjem navdiha drug pri drugem se lahko doseže večji napredek. Komisija si želi imeti omogočitveno vlogo v tem postopku preobrazbe v sodobne, inovativne in trajnostne sisteme javnega naročanja, primerne za 21. stoletje, ki temelji na vključujočem partnerstvu EU, zavezanem pametnemu javnemu naročanju.

[54] Na primer javno naročanje čistih vozil za javni promet s strani več lokalnih organov.

[55] Glej javno posvetovanje, ki je trenutno v teku, z naslovom *Racionalizacija izvajanja vseevropskega prometnega omrežja (TEN-T):* https://ec.europa.eu/transport/themes/infrastructure/consultations/2017-ten-t-implementation_sl.

DODATEK – Pregled pobud EU za izvajanje javnega naročanja do konca leta 2018

To sporočilo poziva k širokemu partnerstvu za izboljšanje delovanja prakse javnega naročanja v EU. Komisija poziva države članice, druge organe in zainteresirane strani s področja javnega naročanja, naj se v zvezi s tem zavežejo k prostovoljnim, a konkretnim ukrepom. **Komisija navaja svojo zavezo, da bo do konca leta 2018 izvedla naslednje posebne ukrepe:**

1. Zagotavljanje širše uporabe strateškega javnega naročanja

- vzpostavitev mehanizma prostovoljnega predhodnega ocenjevanja za večje infrastrukturne projekte;
- posodobitev smernic o zelenih javnih naročilih, ki upoštevajo socialna merila, in zagotovitev smernic za javno naročanje na področju inovacij ter
- izmenjava dobrih praks v zvezi s strateškim naročanjem, vključno s ključnimi sektorji (gradbeništvo, zdravstveno varstvo, informacijska tehnologija).

2. Profesionalizacija javnih kupcev

- sprejetje priporočila o profesionalizaciji javnih kupcev;
- razvoj evropskega okvira usposobljenosti na področju javnega naročanja s potrebnimi spretnostmi in kompetencami, ki jih potrebujejo naročniki;
- vzpostavitev središča za e-usposobljenost kot osrednjega informacijskega portala in e-knjižnice dobre prakse v zvezi z javnim naročanjem ter
- vzpostavitev vseevropske mreže nacionalnih centrov za naročanje na področju inovacij.

3. Izboljšanje dostopa do trgov javnega naročanja

- dodatno izboljšanje dostopa do trgov javnega naročanja zunaj EU s trgovinskimi sporazumi;
- krepitev sistema pravnih sredstev z nadaljnjim mreženjem prvostopenjskih revizijskih organov in obvestili o smernicah o pravnih sredstvih ter
- izvajanje pilotnih projektov za povečanje udeležbe malih in srednjih podjetij prek poslovnih in inovacijskih posrednikov.

4. Povečanje preglednosti, celovitost in boljši podatki

- objava novih standardnih obrazcev za javno naročanje, da se izboljša zbiranje podatkov;
- spodbujanje vzpostavitve javno dostopnih registrov javnih naročil ter
- zagotavljanje smernic o praktični uporabi novih določb o integriteti in o razlogih za izključitev zaradi nedovoljenega dogovarjanja ter vzpostavitev podatkovne zbirke o nepravilnostih.

5. Spodbujanje digitalne preobrazbe javnega naročanja

- razširitev področja uporabe orodja e-Certis in dodatno izboljšanje informacijskih sistemov ter

- podpiranje izvajanja enotnega evropskega dokumenta v zvezi z oddajo javnega naročila, načela „samo enkrat“ in izdajanja elektronskih računov v državah članicah.

6. Sodelovanje pri skupni nabavi

- spodbujanje skupnega čezmejnega javnega naročanja, vključno z inovacijami, ki ga izvajajo veliki kupci, ter
- izvajanje pilotnega usposabljanja na temo „politike osrednjih nabavnih organov, prijazne malim in srednjim podjetjem“.